

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
БАЊА ЛУКА
Број: 67 0 Пс 001911 23 Рев
Бања Лука, 31.7.2024. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Горјане Попадић, као предсједника вијећа, Росе Обрадовић и Виоланде Шубарић, као чланова вијећа, у правној ствари тужитеља R.G.C., РИ, кога заступају Авдо Салихбеговић и Хајрудин Капетановић, адвокати из Сарајева, против туженог Бебен д.о.о. Приједор, кога заступа мр. Душка Богојевић, адвокат из Бање Луке, ради накнаде штете, вриједност спора 171.290,38 КМ, одлучујући о ревизији туженог против пресуде Вишег привредног суда у Бањој Луци број 67 0 Пс 001911 23 Пж од 14.2.2023. године, на сједници одржаној 31.7.2024. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се одбија.

Захтјев тужитеља за накнаду трошкова састава одговора на ревизију, се одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Окружног привредног суда у Приједору број 67 0 Пс 001911 20 Пс од 4.11.2022. године, обавезан је тужени да тужитељу накнади штету у износу од 102.266,00 КМ и то:

- материјалну штету насталу на радној машини у износу од 88.746,00 КМ, са законским затезним каматама од 11.03.2019. године, као дана настанка штете,
- изгубљену зараду у износу од 13.520,00 КМ, са законским затезним каматама од 12.11.2019. године, као дана подношења вансудског захтјева туженом до исплате и да му накнади трошкове поступка у износу од 8.824,65 КМ, а одбијен је тужбени захтјев тужитеља преко досуђеног износа.

Другостепеном пресудом Вишег привредног суда у Бањој Луци број 67 0 Пс 001911 23 Пж од 14.2.2023. године, жалба туженог је дјелимично усвојена и првостепена пресуда преиначена у побијаном досуђујућем дијелу накнаде штете на име изгубљене зараду у износу од 13.520,00 КМ, са законским затезним каматама од 12.11.2019. године до исплате и у дијелу одлуке о трошковима поступка, тако што је тужбени захтјев тужитеља за накнаду овог вида штете одбијен и тужени је обавезан да тужитељу накнади трошкове поступка у износу од 7.658,65 КМ, умјесто износа од 8.824,65 КМ, а у осталом дијелу је жалба одбијена и та пресуда у преосталом досуђујућем дијелу накнаде материјалне штете настале на радној машини у износу од 88.746,00 КМ, са законским затезним каматама од 11.3.2019. године до исплате, је потврђена. Истом пресудом, жалба

тужитеља је одбијена и првостепена пресуда у побијаном одбијајућем дијелу (преко досуђеног износа) је потврђена и обавезан је тужитељ да туженом накнади трошкове поступка на име састава жалбе у износу од 205,00 КМ, а преко тог износа је захтјев туженог одбијен и одбијен је захтјев тужитеља за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Тужени ревизијом побија другостепену пресуду због повреда одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права и предлаже да се побијана пресуда преиначи и одбије тужбени захтјев или укине и предмет врати на поновно одлучивање и да се обавезе тужитељ да туженом накнади трошкове поступка и трошкове састава ревизије у износу од 2.163,43 КМ.

Тужитељ у одговору на ревизију оспорава наводе ревизије и предлаже да се ревизија одбије као неоснована, уз обавезу туженог на накнаду трошкова састава одговора на ревизију у износу од 1.400,00 КМ.

Ревизија није основана.

Тужитељ захтјевом у тужби тражи накнаду материјалне штете у износу од 171.290,38 КМ од чега, накнаду обичне штете настале на радној машини у износу од 156.290,38 КМ и измакле зараде у износу од 15.000,00 КМ са законским затезним каматама и накнаду трошкова поступка.

Расправљајући о тужбеном захтјеву тужитеља првостепени суд је на основу проведених доказа утврдио: да су парничне странке биле у пословном односу поводом међународног транспорта робе, у којем је тужени преузео обавезу превоза радне машине - утоваривач S., коју је тужитељ купио у И. за своје потребе, из И. у БиХ, И., скупом возила: теретним возилом М. регистарске ознаке број ... са полуприколицом К., регистарски број: ..., на којој је била утоварена радна машина тужитеља; да је у току транспорта на аутопуту А-4, у близини мјеста У. у И. 11.3.2019. године дошло до пожара на возилу туженог, на наведеној полуприколици и да су увиђај на лицу мјеста извршили радници полиције Удине, Република Италија; да је тужени за наведено возило имао закључен уговор о обавезном осигурању за штету причињену трећим лицима код „Дрина осигурања“ а.д. Милићи, да је наведеном осигурању тужитељ 8.5.2019. године поднио вансудски захтјев за накнаду материјалне штете, а 12.11.2019. године вансудски захтјев је поднесен туженом, ком захтјеву није удовољено; да је висина штете на радној машини тужитеља, која је уништена у пожару, утврђена на основу налаза вјештака машинске струке З.К., који је нашао да се ради о тоталној штети, да у документацији у спису постоје двије различите фактуре радне машине која је била предмет вјештачења: по рачуну број ... од 26.2.2019. године, у износу од 79.910,00 EUR, односно у противвриједности од 156.290,00 КМ, а по рачуну број: ... од 11.13.2019. године, вриједност машине износи 55.000,00 EUR, у противвриједности од 107.570,00 КМ, па је полазећи од вриједности предметне машине на дан настанка пожара (по већој вриједности) у износу од 79.910,00 EUR, умањењем тог износа за спашени дио од 17,50% (што износи 13.984,00 EUR) нашао, да тотална штета на предметној радној машини износи 65.926,00 EUR или 128.940,00 КМ, а полазећи од вриједности машине на дан настанка пожара у износу од 55.000,00 EUR (чији број фактуре и датум издавања је унесен у Међународни товарни лист број 001508), умањујући тај износ за спашени дио од 17,50% (у износу од 9.625,00 EUR), висину штете процијенио у износу од 45.375,00 EUR или 88.746,00 КМ и да према налазу истог вјештака висина изгубљене зараде тужитеља за 26 дана (до проналаска и куповине друге сличне машине) износи 13.520,00

КМ; да се вјештак за осигурање Ф.А. из И. изјаснио у вези узрока који је довео до пожара до којег је дошло у току превоза предметне радне машине од мјеста утовара – купопродаја од стране тужитеља (у И.) до мјеста настанка пожара; да се вјештак из области заштите на раду и заштите од пожара Н.С. изјаснио о могућем извору пожара у конкретном случају, па је методом елиминације набројаних узрока пожара нашао, да једино што је преостало као могући извор пожара – трење, настало због попуштања пода приколице и његовог ослањања на централне гуме, које су се због великог трења и погонске снаге која је у сваком случају наставила окретати тачкове, запалиле и узроковале пожар, како се изјаснио и поменути вјештак противпожарне заштите из И., то јесте, да је извор пожара трење настало на већ описани начин, а узрок пожара је попуштање дотрајалог пода приколице на којој се превозила радна машина:

На основу овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је закључио, да како сагласно одредбама чланова 173, 174, 648. и 671 Закона о облигационим односима ("Службени лист СФРЈ", број 29/78, 39/85 и 57/89, те „Службени гласник Републике Српске“ број 17/93, 3/96 и 39/03 и 74/04, даље: ЗОО), превозник (овдје тужени) одговара за губитак или оштећења ствари према критерију објективне одговорности, а да тужени није доказао да је до оштећења радне машине тужитеља дошло због радњи корисника превоза, својства пошиљке или страних узрока који се нису могли предвидјети или избјећи, да је тужени у обавези накнадити тражене видове штете тужитељу. Стога је, је прихватајући процјену поменутог вјештака машинске струке извршену на основу рачуна број ... од 11.3.2019. године, на износ од 55.000,00 EUR који је испостављен предузећу тужитеља - Екофокус д.о.о., Илијаш, Босна и Херцеговина и која је унесена у Међународни товарни лист и умањујући ту вриједност за 17,50% на име спашених дијелова, усвојио тужбени захтјев у износу од 102.266,00 КМ од чега: на име накнаде материјалне штете настале на радној машини, у износу од 88.746,00 КМ са законским затезним каматама од 11.3.2019. године, као дана настанка штете и на име накнаде за изгубљену зараду у износу од 13.520,00 КМ, са законским затезним каматама од 12.11.2019. године, као дана подношења вансудског захтјева туженом до исплате, а у осталом дијелу је тужбени захтјев одбио и о трошковима поступка је одлучио као у изреци пресуде.

Другостепени суд је прихватио чињенично утврђење, али не у свему и правне закључке првостепеног суда, па је жалбу тужитеља одбио и првостепену пресуду у побијаном одбијајућем дијелу потврдио, док је жалбу туженог дјелимично усвојио и налазећи, да тужитељ није доказао основ ни висину накнаде штете на име изгубљене зараде првостепену пресуду је у досуђујућем дијелу преиначио и тужбени захтјев за накнаду тог вида штете у износу од 13.520,00 КМ одбио, а у осталом дијелу је жалбу туженог одбио и пресуду у преосталом досуђућем дијелу потврдио и о трошковима жалбеног поступка тужитеља и туженог одлучио је као у изреци пресуде.

Одлука другостепеног суда је правилна и законита и ревизионим наводима туженог се ничим битним не доводи у озбиљну сумњу.

Према одредби члана 173. ЗОО штета настала од опасне ствари односно дјелатности сматра се да потиче од те ствари односно дјелатности, изузев ако се докаже да оне нису биле узрок штете. За штету од опасне ствари одговара њен ималац, а за штету од опасне дјелатности одговара лице које се њом бави (члан 174. ЗОО).

Уговором о превозу обавезује се превозилац да превезе на одређено мјесто неко лице или неку ствар, а путник односно пошиљалац се обавезује да му за то исплати

одређену накнаду (члан 648. став 1. ЗОО). По ставу 2. овог члана, као превозилац се сматра, како лице које се бави превозом као својим редовним пословањем, тако и свако друго лице које се уговором обавезе да изврши превоз уз накнаду.

Одредбом члана 671. став 1. ЗОО прописано је да превозилац одговара за губитак или оштећење пошиљке који би се догодили од часа преузимања до њене предаје, осим ако су проузроковани радњом овлаштеног лица, својствима пошиљке или страним узроцима који се нису могли предвидјети, ни избјећи или отколнити.

Чланом 17. Конвенције о уговору за међународни превоз друмом („Службени лист ФНРЈ- додатак број 11/58, чији је БиХ члан од 1.9.1993. године), која се примјењује у конкретном случају, с обзиром да је до штетног догађаја дошло приликом међународног транспорта робе ("Службени лист ФНРЈ" - додатак, број 11/58 Конвенција о уговору за Међународни превоз робе друмом (CMR) од 19. маја 1955. године), прописано је да је превозилац одговоран за потпун или делимичан губитак робе и за оштећење исте које наступи од времена преузимања робе до времена испоруке, као и за ма какво закашњење у испоруци (став 1.); да ће превозилац, пак, бити ослобођен одговорности ако је губитак, штета или закашњење проузроковано погрешном радњом или нехатом потражиоца, инструкцијама потражиоца које нису дате као последица погрешке или нехата од стране превозиоца, природном грешком робе или околностима које превозиоц није могао избећи или последицама које није могао спријечити (став 2.).

Сагласно цитираним законским одредбама и одредбама наведене Конвенције, превозник за губитак или оштећење ствари одговара по основу објективне одговорности, код којег основа одговорности је законска претпоставка да је узрок штете опасна ствар односно опасна дјелатност, а имаоца ствари односно лице које се бави опасном дјелатности је дужан доказати да оне нису биле узрок штете.

Код утврђења нижестепених судова да је у конкретном случају извор пожара, као узрока предметне штете „трење настало због попуштања пода приколице и његовог ослањања на централне гуме, које су се због великог трења и погонске снаге, која је у сваком случају наставила окретати точкове, запалиле и узроковале штету. Дакле, узрок пожара је возило (прикључно) туженог у покрету, а терет доказивања да је узрок штете изван опасне ствари односно неки други је на туженом, како су правилно судили и нижестепени судови.

Из записника Министарств унутрашњих послова, Одјел, јавне сигурности Удине, Република Италија од 11.3.2019. године, сачињеног на лицу мјеста приликом настанка пожара произлази, да су том приликом возач и сувозач туженог „одвојили“ возило које је превозило полуприколицу са теретом, а да је уништена полуприколица и терет који је возило превозило; да је возач Г.М. (који је саслушан као свједок), према његовој изјави на ретровизору уочио настанак пожара у товарном простору полуприколице, да је одмах зауставио возило, али да није могао ништа урадити како би спријечио ширење пожара који је уништио полуприколицу и индустријску машину коју су превозили и да је том приликом на мјесту штетног догађаја изгорјело 200 м² асфалта.

Поменути вјештак за осигурање F.A., У., РИ даље: вјештак за осигурање) је, према резултатима о извјештају са увиђаја везаног за предметни пожар, за узрок пожара – мишљења, да би било тешко донијети другачији закључак, осим онога што је „разлог пожара“ – попуштање пода полиприколице; да, како је доказано приложеним

фотографијама (које је по налогу свог послодавца путем телефона сачинио Г.М. који је тада био задужен као возач туженог, како је сам потврдио приликом саслушања у својству свједока), до истог је дошло у близини осовине у висини централних гума, те да је попуштање пода довело до тога, да се доњи дио истог наслонио на гуме које су се, с обзиром да се радило о возилу у покрету, окретале великом брзином; да је континуирано трење гума о доњи дио пода довело до настанка извора јаке топлоте, такве – да је дошло до запаљивања гуменог материјала од којег су направљене саме гуме; потом је пожар манифестовао своју максималну снагу на начин да се проширио на запаљиви материјал – двије групе сусједних гума и дрво којим је био обложен под.

Током поступка проведено је вјештачење по вјештаку заштите од пожара Н.С., који је полазећи од већ познатих чињеница и то: да је за отпочињање процеса горења потребно горива материја, ваздух (кисеоник) и извор топлоте, а да су у овом случају позната два услова: горива материја (гуме, фарба на радној машини – багеру, чиниоци електричне инсталације...), као и довољно кисеоника - којег у ваздуху има око 21%, да је задатак вјештака да „пронађе“ трећи услов за горење, а то је – извор топлоте. Користећи методу елиминације већине од могућих узрока, као што су: директни контакт гориве материје са пламеном, ужареном материјом или усијаним предметом (чега, према налазу вјештака, у конкретном случају није било - да у току вожње није било потребно да се користи отворени пламен), самозапаљивање и хемијске реакције (при чему је нашао, да нису постојали услови нити материје за самозапаљивање, што је у свом исказу приликом саслушања и потврдио), експлозија (наводећи, да није евидентирана од стране надлежних органа, а ни од стране вјештака А.Ф.), атмосферско пражњење електрицитета (кога такође, није било), електрична енергија (као могући узрок пожара углавном у зградама и стамбеним објектима), статички електроцитет (углавном изазива пожар и експлозију кад се ради о лако запаљивим и експлозивним материјама, природни узрок пожара, као што су сунце и земљотрес (наводећи, да нису постојали ни ти услови), па је на основу свега напријед наведеног нашао – да је извор пожара у конкретном случају, трење гума од доњи дио приколице, до којег је закључка дошао методом елиминације осталих (напријед побројаних) могућности извора пожара.

Код оваквог стања ствари, и по оцјени овог суда, за штету проузроковану на радној машини - багеру тужитеља, чији превоз је вршен наведеним возилом туженог, од мјеста продавца (у РИ) до мјеста примаоца (по налогу тужитеља, И., БиХ), што произлази и из Међународног товарног листа ... од 11.3.2019. године), одговоран је тужени, по основу објективне одговорности за штету од опасне ствари односно опасне дјелатности (члан 173. и 174. ЗОО) и као превозник, по основу уговора о превозу (члан 671. став 1. ЗОО), како су правилно судили и нижестепени судови.

С тим у вези, правилно су нижестепени судови закључили, да тужени (на коме је терет доказивања да је узрок пожара изван опасне ствари односно дјелатности...), проведеним доказима није доказао да је до оштећења ствари, коју је преузео на превоз, дошло због радњи корисника превоза, својства пошиљке или страних узрока који се нису могли предвидјети или избјећи и да је тужени, као превозник одговоран за оштећење ствари, коју је преузео на превоз до њене предаје примаоцу, по принципу објективне одговорности.

На овакав закључак овог суда упућује и чињеница, да су налаз поменутог вјештака за осигурање из РИ и наведеног вјештака за заштиту на раду и заштиту од пожара, готово идентични у погледу одлучних чињеница које се тичу извора опасности

и узрока пожара, а да тужени, осим уопштеног оспоравања, доказну снагу тих доказних средстава није довео у озбиљну сумњу. Стога се, не може прихватити основаним приговор који је истицан током поступка, што понавља и у ревизији, у погледу доказне снаге налаза вјештака за осигурање, јер су наведени налаз нижестепени судови цијенили као и сваки други доказ као исправу на начин прописан одредбом члана 8. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Српске“, број 58/03 до 27/24, даље: ЗПП) и када су на основу свих проведених доказа позивом на напријед цитиране законске одредбе и одредбе наведене Конвенције утврдили одговорност туженог за предметну штету.

Ово из разлога, што је према расправном начелу о терету доказивања, свака странка дужна да доказује истинитост својих чињеничних навода на којима заснива, односно којим оспорава тужбени захтјев, а ако суд на основу доказа који су изведени није увјерен у одређене чињеничне наводе странака, сматраће да су ти наводи недоказани. Како тужени, осим уопштеног оспоравања чињеничних навода на којима се заснива тужбени захтјев, у том правцу није на поуздан начин доказао да је евентуални узрок пожара – неки други, нити је на те околности предлагао вјештачење по другом вјештаку другостепени суд је правилно судио, када је прихватајући налазе наведених вјештака за заштиту од пожара (у односу на основ одговорности туженог) и машинске струке (у погледу процјене висине предметне штете) досудио тужитељу накнаду (обичне) штете на име уништене радне машине у износу од 88.746,00 КМ са законским затезним каматама од 11.3.2019. године, као дана настанка штете и за своју одлуку је дао довољне и аргументоване разлоге, које као правилне прихвата и овај суд, па се ревизиони наводи туженог у том правцу, указују неоснованим.

Супротно ревизионим наводима, другостепени суд је оцијенио жалбене наводе који су одлучног значаја и за своју одлуку о томе, дао је ваљане разлоге.

Према стању списка у овом предмету, тужитељ је тужбом поднесеном дана 5.8.2019. године Окружном привредном суду у Источном Сарајеву, као туженог означио „Дрина осигурање“ а.д. Милићи, ради накнаде штете и тај тужени је доставио одговор на тужбу од 3.9.2019. године. Након што је тужитељ поднеском од 8.1.2020. године уредио тужбу и поред већ означеног туженог, као туженог означио и Бебен д.о.о. Приједор (која тужба са прилозима му је достављена на одговор), на припремном рочишту од 25.8.2020. године пуномоћник новоозначеног туженог је истакао да је доставио одговор на тужбу суду, не знајући за чињеницу да је тужитељ уређивао тужбу и да је тада као туженог означио и Бебен д.о.о. Приједор, те да из тих разлога, не даје сагласност за ступање новоозначеног туженог у предметну парницу, док се тужени „Дрина осигурање“ а.д. Милићи није противио учешћу новоозначеног туженог у парницу, након чега је рјешењем број 61 0 Пс 012957 19 Пс од 27.8.2020. године, првостепени суд дозволио субјективно преиначење тужбе у односу на тог туженог. Код оваквог стања ствари, првостепени суд није починио повреду одредбе члана 209. став 1. ЗПП у вези са чланом 58. став 2. истог закона. Ово тим прије када се има у виду да тужени у предметном материјално правном односу нису јединствени нужни супарничари и да се у односу на сваког од њих могла водити посебна парница, те да је тужитељ на припремном рочишту од 22.10.2020. године повукао тужбу у односу на туженог „Дрина осигурање“ а.д. Милићи, из којих разлога, и када би се узело да је на описани начин првостепени суд починио повреду наведених одредаба ЗПП, оне не би биле од значаја за правилност и законитост побијане пресуде.

С обзиром на разлоге садржане у образложењу ове пресуде, остали наводи ревизије, који се свде на понављање навода истакнутих током поступка у погледу којих побијана пресуда садржи довољне и ваљане разлоге, које као правилне прихвата и овај суд, нису од значаја за правилност и законитост побијане пресуде.

Из наведених разлога, а на основу одредбе члана 248. ЗПП, одлучено је као у изреци.

Одбијен је захтјев тужитеља за накнаду трошкова састава одговора на ревизију у износу од 1.400,40 КМ, јер исти у смислу одредбе члана 387. став 1. ЗПП, не представља неопходну радњу у поступку која је утицала на одлуку по ревизији.

Предсједник вијећа
Горјана Попадић

Тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарнице
Биљана Аћић